

Nr 32.

Av herrar **Mossberg** och **Osberg**, om skrivelse till Kungl. Maj:t
angående utredning och förslag i fråga om lantmannaskolors förseende med jordbruk.

Då den lägre lantbruksundervisningen omorganiserades i enlighet med den år 1908 tillsatta kommitténs förslag, bestämdes i det då fastställda reglementet ett minimiantal av 15 elever för lantmannaskola, som skulle erhålla statsunderstöd. Såsom av kungl. lantbruksstyrelsens senaste berättelse framgår, komma dock allt framgent ett stort antal av rikets lantmannaskolor icke upp till denna mycket blygsamma siffra för sitt elevantal.

Detta förhållande vittnar om, att lantmannaskolorna icke lyckats tillvinna sig det förtroende hos landets jordbrukare, som är nödvändigt för att dessa allmänt skola anlita dem för den uppväxande ungdomens utbildning.

Det är av yttersta vikt, att våra lantmannaskolor komma att arbeta under sådana förhållanden, att de lyckas tillvinna sig detta förtroende, dels därför att de på dem nedlagda årliga kostnaderna av allmänna medel må lämna bättre resultat, dels, och framför allt, därför att vår lantmann ungdom må allmänt få en utbildning som sätter den i stånd att fullständigare utnyttja de möjligheter, jordbruket under olika förhållanden kan erbjuda.

Att lantmannaskolornas såväl ledare som lärare nedlägga ett mycket gott arbete på undervisningens bedrivande torde vara ställt utom tvivel, men de resurser, varmed de ha att arbeta, äro dock mestadels för små.

Särskilt är det i ett avseende en väsentlig brist föreligger, nämligen i de möjligheter, som stå läraren till buds att komma i tillräcklig kontakt med lantbrukets praktik. Då han icke har något tillfälle att praktiskt

deltaga i sitt yrke, så blir hans undervisning lätt alltför teoretisk, och efter längre eller kortare tid har utvecklingen inom yrket gått honom förbi, detta även om han gör än så stora ansträngningar att med tillhjälp av litteraturen följa densamma.

Man torde utan att allt för mycket misstaga sig kunna påstå, att en av orsakerna till att de danska lantmannaskolorna vunnit så stor tillslutning är den, att *de äro försedda med goda lantbruk* och just därigenom intaga en ledande ställning för lantbruket inom sin ort.

Detta förhållande har också länge och av många varit känt, och i den ovannämnda kommitténs förslag ingick bland annat, att lantmannaskolorna skulle förses med lantbruk genom att förläggas till kronoegendomar, ett förslag som icke blev genomfört.

Vid anskaffandet av jord till lantmannaskolor får dock icke den synpunkten, som talar för kronoegendomar, vara den avgörande, ty man måste i första hand se till, att skolorna förläggas till platser i närheten av kommunikationsleder. Då kunna de bäst tjäna till såväl skolans som allmänhetens bästa.

Man bör kunna ordna det så, att egendomen fritt upplåtes åt vederbörande föreståndare eller lärare.

Genom ett dylikt arrangemang bör man ha rätt att hoppas, att dessa energiska lärare, vilka äro varmt intresserade av sitt kall, komme att upp-
arbeta jordbruken till mönstergårdar, där den vakne eleven kunde få inhämta, utom den teoretiska, även en mycket värdefull praktisk undervisning och således mer än fördubbla värdet av våra lantmannaskolors verksamhet.

Det är även tänkbart, att denna bättre möjlighet, som skolorna genom ett dylikt förfarande finge i sin hand, snart nog skulle mer än fördubbla elevantalet, (se ex. från Danmark). Utom denna givna fördel kunde dessa mönstergårdar bliva den stora jordbrukande allmänheten till en sporre och ett föredöme. Där kunde man få råd och lärdomar som icke på annat sätt stå den till buds.

Det är numera mycket vanligt, att vid folkhög- och lantmannaskolorna förlägga elevbostäder, där eleverna också kunna få intaga sina måltider. Således, jordbruk vid dessa skolor skulle i väsentlig mån underlätta provianteringen för denna mathållning och bleve även från den synpunkten ett led i utvecklingen av skolorna.

Utom dessa synpunkter skulle det även åt vederbörande lärare giva ett välbehöfligt och gott ekonomiskt stöd.

Då det under dessa kristider på ett mycket eftertryckligt sätt blivit klart för hela svenska folket, huru oerhört angeläget det vore att kunna utöka vår livsmedelsproduktion, så att den räckte för landets eget behov, så låter det tänka sig den möjligheten, att staten mera än hittills trädde hjälpande emellan och på ett eller annat sätt tillhandahölle mark för de lantmannaskolor, vilka framställde begäran därom, och där det samtidigt styrktes att ett dylikt behov föreläge.

För det av oss asyftade målet finns det åtminstone tvenne vägar att gå, den ena, den snabbaste, vore, att staten i de fall, där inga lämpligt belägna kronoegendomar finnes, genom köp uppläte lämpligt belägen mark, och den andra vore, att staten tillhandaginge med billiga stående lån för det påtalade ändamålet.

De penningar, som på detta sätt ställdes till livsmedelsproduktionens tjänst, vore enligt vår åsikt icke bortkastade, utan det bleve indirekt en mycket räntebärande kapitalplacering.

Under den fulla förvisningen, att kristidens svårigheter gjort det uppenbart för alla, hur ovanligt viktigt det vore, om livsmedelsproduktionen kunde utökas, så att vår svenska jord kunde avtvingas skördar, vilka kunde fylla det egna behovet våga vi hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t snarast låta utreda den lämpligaste och bästa vägen för ernåendet av det mål, vartill vi syfta, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 23 januari 1918.

Albert Mossberg.

Oscar Osberg.

